

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Jaarbericht RVDK '22

Hulp voor kinderen én
ouders bij complexe
scheidingen

[Lees dit artikel](#) →

Gebrek aan jeugdhulp
in strafrechtelijk kader

[Lees dit artikel](#) →

Met toekomstscenario
zicht op betere
bescherming van
kinderen

[Lees dit artikel](#) →

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Gebrek aan jeugdhulp in strafrechtelijk kader	3
Terugdringen wachttijden: nieuwe collega's en investeren in samenwerking	4
Hulp voor kinderen én ouders bij complexe scheidingen	5
Nog geen afspraken financiering voor langere termijn	6
Met toekomstscenario zicht op betere bescherming van kinderen	7
Effectievere jeugdbescherming lukt niet zonder passende hulp	8
Adoptie in het belang van het kind	9
Nieuwsoverzicht RvdK	10
Naar zo min mogelijk uithuisgeplaatste kinderen	11
Instroomontwikkelingen	12
Personeel en financiën	13
Colofon	14

Voorwoord

Voor u ligt de ‘Kijk op de Kinderbescherming’. Ook dit jaar laat de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) zien welke stappen we hebben gezet in 2022. Welke resultaten zijn bereikt. Wat de knelpunten waren. En we schetsen ook onze dilemma’s in het werk.

'Is het tij binnen de jeugdzorg en jeugdbescherming te keren? Het antwoord is simpel: het móet.'

Eerst een terugblik. Het einde van de coronaperiode betekende niet een minder dynamische tijd voor de RvdK. De nijpende problematiek in de jeugdzorg en jeugdbescherming zorgde ook in 2022 voor schrijnende verhalen. Onderzoeken, rapporten en Kamerdebatten over de afkalvende kwaliteit van deze zorg, de hoge wachtlijsten en de uithuisplaatsingen bleven het nieuws domineren. Net als het tekort aan passende hulp voor kwetsbare kinderen – óók in het strafrecht. Intern worstelden veel organisaties met een hoge werkdruk, ziekteverzuim en verloop – de RvdK niet uitgezonderd. De vraag werd meerdere keren gesteld: Is het tij binnen de jeugdzorg en jeugdbescherming te keren? Het antwoord is simpel: het móet.

De maatschappij vraagt dat van ons. We moeten ons werk beter doen. En dat kan ook. Deze maatschappelijke behoefte sluit nauw aan op onze eigen ambitie: we vinden dat alle kinderen recht hebben op de best mogelijke bescherming en onafhankelijk advies. Daar maakten we ons ook in 2022 sterk voor. Door bijvoorbeeld te investeren in onze getalenteerde, gekwalificeerde en betrokken medewerkers. Dat bleek niet altijd eenvoudig: we hebben ingezet op het versterken van de vitaliteit van medewerkers, maar het verzuim bleef hoog. Daarnaast kreeg het werven van nieuwe collega's veel aandacht. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt is de werving gelukt en daar zijn we trots op. Ook de lange wachtlijsten zijn aangepakt. Het flexteam hielp verschillende locaties met het wegwerken van de oudste zaken op de wachtlijsten, zodat kinderen sneller geholpen konden worden. En met resultaat: aan het einde van 2022 wachtten minder kinderen op onderzoek van de RvdK dan bij de start van het jaar. Met de komst van (vestigings)managers kregen medewerkers meer rust en ruimte om zich in te zetten voor de kwetsbare kinderen. Toch laten al deze stappen onverlet dat de druk in de keten hoog blijft. Gezinnen en kinderen wachten te lang op hulp, terwijl het water aan hun lippen staat. Er wordt gezocht naar een oplossing voor het jeugdstelsel, met het Toekomstscenario als mogelijkheid. Aandacht voor huishoudens staat in dit scenario centraal, maar de focus op kwetsbare kinderen dreigt hierdoor naar de achtergrond te verdwijnen. Er zijn veel vragen. Hoe weten we zeker dat bij ingrijpen van de overheid de rechtsbescherming en rechtsgelijkheid goed geborgd blijven? Dat ouders en kinderen kunnen vertrouwen op onafhankelijk onderzoek en onafhankelijk advies aan de rechter? Die zorgen blijven helaas bestaan. In het najaar komt de Commissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid met een advies hoe de rechtsbescherming voldoende te borgen in de hele keten. Hoe de onafhankelijke toets en het advies aan de rechter het beste vormgegeven kan worden. Naar dat advies kijken we uit.

Als algemeen directeur heb ik ruim drie jaar gezien welke goede stappen we met z'n allen hebben gezet. En wat de RvdK nog meer kan doen, door samen met partners het huidige stelsel stukje bij beetje te verbeteren. Maar ook door onze expertise te blijven inzetten voor het welzijn van kwetsbare kinderen in vaak complexe situaties. Dat kan bijvoorbeeld door het doen van gedegen feitenonderzoek. Door kinderen en ouders meer te betrekken, hen voor te lichten over het proces en op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen. Door, waar mogelijk, uithuisplaatsingen te voorkomen en contactherstel met ouders te bevorderen.

Zelf neem ik afscheid van de organisatie; voor mij persoonlijk is het tijd voor een nieuwe opgave. Ik ben ervan overtuigd dat de ingezette weg een positieve en solide basis vormt, waardoor we kwetsbare kinderen die centrale plek kunnen geven waar ze recht op hebben.

- Herke Elbers

Gebrek aan jeugdhulp in strafrechtelijk kader

Of het nu gaat om bedreiging, diefstal of een overval: om te voorkomen dat jongeren verder afglijden in de criminaliteit is passende jeugdhulp een vereiste. Toch is deze hulp vaak niet beschikbaar. In 2022 hield de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een pleidooi richting politiek, ketenpartners en samenleving voor een betere beschikbaarheid van passende jeugdhulp voor jongeren in het strafrechtelijk kader.

Met een goede beschikbaarheid van passende hulp leren jongeren vaardigheden om uit de criminaliteit te komen én te blijven. Dit verkleint de recidive en vergroot de veiligheid in de samenleving. Ook kan de verharding van de jeugdcriminaliteit een halt worden toe geroepen.

Second-best advies

Toch ziet de RvdK steeds vaker dat deze jeugdhulp, ook wanneer deze door de rechter wordt opgelegd, niet beschikbaar is. De RvdK adviseert vanuit de deskundige en onafhankelijke positie de rechter over een bepaalde vorm van hulp voor jongeren die over de schreef zijn gegaan. Dit advies wordt door de rechter doorgaans ook meegenomen in het vonnis. Doordat de geadviseerde hulp vervolgens niet kan worden geboden, staan medewerkers van de RvdK voor het dilemma te kiezen voor een 'second-best' advies; hulp die wel ingekocht of snel beschikbaar is, maar die niet volledig aansluit bij wat de jongere nodig heeft.

Kort na het delict is de kans op recidive het grootst. Wanneer er lang op specialistische hulp moet worden gewacht, is de kans groot dat de jongere opnieuw in de fout gaat.

Recidive voorkomen

Sinds de [Jeugdwet van 2015](#) zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de financiering en uitvoering van de jeugdreclassering en jeugdhulp. Deze hulp wordt door de rechter vaak opgelegd bij een vonnis of ingezet binnen het kader van de jeugdreclassering. De RvdK heeft te maken met zaken waarbij de jeugdige (te) lang moet wachten voor de door de rechter opgelegde hulp beschikbaar is. Het gaat vaak om kostbare en hoog specialistische zorg, zoals een opname in een behandelinstelling of psychotherapie voor de behandeling van agressie. Daarnaast is er in veel gevallen een lange wachtlijst voor de desbetreffende hulp. Het is juist belangrijk om kort na het plegen van het delict hulp te bieden die aansluit op het risicoprofiel van de jongere om recidive te voorkomen. Kort na het delict is de kans op recidive het grootst. Wanneer er lang op specialistische hulp moet worden gewacht, is de kans groot dat de jongere opnieuw in de fout gaat.

RvdK wil op het gebied van civiel recht en strafrecht een bijdrage leveren aan de aanpak van jeugdcriminaliteit. Om dit te bereiken deelt de organisatie vanuit zijn landelijke positie kennis en expertise. In de jeugdstrafrechtketen betekent dit het vertolken en bewaken van de pedagogische dimensie. Het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht is verankerd in het Internationaal [Verdrag inzake de Rechten van het Kind \(IVRK\)](#) en in het Nederlandse jeugdstrafrecht. Lees hier de volledige [blog](#) 'Scheiden is als verliefd zijn' van Annette Roeters.

Terugdringen wachttijden: nieuwe collega's en investeren in samenwerking

*Wachttijsten oplossen
kunnen we niet alleen.*

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) heeft in 2022 onverminderd ingezet op het terugdringen van de wachttijden. De eerste verbeteringen zijn zichtbaar, maar wachttijsten oplossen kan de organisatie niet alleen. Een gezamenlijke aanpak voor deze problematiek blijft nodig. Net als tijdig passende hulp.

Door de komst van nieuwe collega's en het organiseren van meer steun op verschillende locaties zijn de teams van de RvdK beter in staat de wachttijsten onder controle te houden. Ook ondersteunt de RvdK medewerkers in het uitvoeren van wachtlijstbeheer door systeemverbeteringen en heldere afspraken.

Oog voor de gevolgen

Tegelijkertijd zijn we er nog niet. Wachttijden zijn er momenteel vrijwel overal in de jeugdsector. Zolang de wachttijden nog te lang zijn, hebben we oog voor de gevolgen. Daar waar kinderen en ouders dan toch moeten wachten, monitoren we samen met onze partners de tussenliggende tijd zo goed mogelijk. Kijken we samen met partners, en ouders en kinderen naar wat nog wel kan. Zorgen we voor transparante informatie voor onze partners, zodat iedereen weet waar zij aan toe zijn. Wachttijsten oplossen kunnen we niet alleen. De RvdK staat voor een gezamenlijke aanpak voor deze problematiek. Want 100% veiligheid bestaat niet, maar kan alleen zo optimaal mogelijk worden geborgd door inzet van iedereen: in de eerste plaats het gezin, en daar omheen van het netwerk en de betrokken hulpverleners. Door het ontbreken van passende hulp of beschikbaarheid van casemanagers is de RvdK lang bezig met onderzoeken van gezinnen en adviseren over wat nodig is. We moeten dus de handen ineenslaan. Het afgelopen jaar hebben we daartoe gesprekken gevoerd. Met relaties hebben we gezocht naar creatieve oplossingen om zo samen het hoofd te bieden aan dit probleem.

Gezamenlijke aanpak

We investeren daarom bewust in de contacten met de gezinnen en betrokken hulpverleners om samen het zicht op de veiligheid van kinderen zo goed mogelijk te borgen. Afspraken met het gezin over wat er moet gebeuren en wie hen helpt in moeilijke, soms onveilige periodes, worden steeds beter gemaakt. De RvdK bespreekt met de melder en het gezin bij het eerste contact welke minimale afspraken er moeten zijn over de veiligheid. En wat er gebeurt als deze afspraken niet lukken. Op die manier werken we transparant, weten ouders en kinderen waar ze aan toe zijn en weten betrokken partners wat eenieder te doen staat. Dit creëert gezamenlijkheid in een onwenselijke situatie.

Hulp voor kinderen én ouders bij complexe scheidingen

Kinderen hebben vaak veel last van complexe scheidingen. Als het niet lukt om met hulp de problemen op te lossen, kan daarom een ondertoezichtstelling (OTS) nodig zijn. Juridische procedures kunnen worden voorkomen door passende hulp in een vroeg stadium. Bij juridische procedures zoekt de Raad voor de Kinderbescherming altijd zo vroeg mogelijk naar een oplossing of verwijzing naar hulp.

Complexe scheidingen kenmerken zich door ernstige conflicten, waarbij er sprake is heftige ruzies, aanhoudende juridische procedures of eenzijdig conflictieus gedrag, zoals bijvoorbeeld coercive control (dwingende controle) of stalking. Deze uitingsvormen hebben grote effecten op de ontwikkeling van kinderen die in deze situatie opgroeien.

De aanwezigheid van scheidingsproblematiek is vaak maar één van de redenen voor een ondertoezichtstelling.

Brede definitie van complexe scheidingen

Voor kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd en waarbij ouders geen hulp kunnen of willen accepteren, kan een ondertoezichtstelling nodig zijn. Bij complexe scheidingen zien we de discussie breed gevoerd worden of deze groep thuishoort in de jeugdbescherming en worden daarbij hoge percentages genoemd. Van de jaarlijks lopende ondertoezichtsinstellingen (ca. 22.000) zou 60-70% een complexe scheiding betreffen (ca. 14.000). Feit is dat er sprake is van een brede definitie van complexe scheidingen. Bij complexe scheidingen waar een juridische procedure wordt gestart, vraagt de rechtbank advies aan de RvdK. Dit gebeurt ongeveer 5000 keer per jaar.

Van dat aantal wordt 'slechts' 20% een kindbeschermingsmaatregel (ca. 1000). De instroom in de jeugdbescherming komt daarmee vooral uit de reguliere aanmeldingen vanuit de gemeenten.

Zoeken naar oplossingen

In 2022 is het overheidsprogramma 'Scheiden Zonder Schade' overgegaan in het overheidsprogramma 'Een Nieuw Begin'. Samen met de rechtspraak, advocatuur, gemeenten, RvdK en andere organisaties is de nieuwe visie en gezamenlijkheid in de aanpak scheidingsproblematiek ontwikkeld en wordt deze beproefd in 'Een Nieuw Begin'. Het doel is om uiteindelijk ketenbreed op een meer eenduidige wijze, in een vroeg stadium, helderheid te krijgen over waar de kern van de problematiek ligt en hier passende hulp op in te zetten. Op een aantal plekken in het land zijn bijvoorbeeld scheidingsloketten ingesteld om hulp te bieden. Vanuit een nieuwe zienswijze wordt er gewerkt met een instrument om ouders te helpen analyseren wat nodig is om de problemen aan te pakken.

Motie Ceder

Aan deze ontwikkelingen doet de RvdK volop mee. Dit jaar wordt – in het kader van de uitvoering van de 'motie Ceder' – ook op een aantal Jeugdbeschermingstafels (JBT's) voornoemd instrument beproefd, zodat alleen een raadsonderzoek wordt ingezet als écht alle opties zijn uitgeput. Daarnaast verhoogt de RvdK bij de juridische procedures op de rechtbank zijn interventie door rondom de zitting met ouders te zoeken naar een oplossing of verwijzing naar hulp.

Toegankelijke hulp

De RvdK ziet vele vormen van complexe scheidingen. In het maatschappelijk debat is het beeld ontstaan dat er onterecht ondertoezichtsinstellingen worden uitgesproken. Hoewel de RvdK erkent dat de problematiek voor professionals en gezinnen moeilijk te verbeteren is, doet de conclusie dat inzet van een kindbeschermingsmaatregel onterecht zou zijn, geen recht aan deze kinderen en de rechtspraak. De aanwezigheid van scheidingsproblematiek is vaak maar één van de redenen voor een ondertoezichtstelling. Er is meestal sprake van meervoudige problematiek.

De RvdK vindt het belangrijk dat er in het debat gesproken wordt over effectieve en passende hulp voor ouders en kinderen in een vroeger stadium én het adequaat toerusten van professionals. En daarin, op een passende wijze, binnen de complexiteit van het geheel, ruimte te maken voor de stem van het kind.

Nog geen afspraken financiering voor langere termijn

Om als Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) flexibel en wendbaar te kunnen blijven, zijn kostendekkende tarieven en een meerjarige, evenwichtige financieringsafpraak nodig.

Daarmee is het voor de RvdK mogelijk om adequaat in te blijven spelen op verschillende maatschappelijke ontwikkelingen. Ook is er dan financiële ruimte om te blijven anticiperen op een wisselende of complexere instroom. Een gezonde balans tussen taken en budget is hierbij essentieel, waarbij ook rekening wordt gehouden met schommelingen in het werkaanbod om zo de kosten of uitgaven niet direct evenredig mee te laten stijgen of dalen. Bij tijdelijk minder werkaanbod wil de RvdK het afschalen van de organisatie voorkomen, zodat geschoolde en ervaren medewerkers kunnen worden behouden.

Inspanningen van de RvdK, in samenwerking met onze opdrachtgever en eigenaar, hebben vooralsnog niet geleid tot kostendekkende tarieven en een evenwichtige financieringsafpraak voor meerdere jaren. De RvdK blijft daarom in gesprek met onze opdrachtgever en eigenaar om dit te realiseren. Met als doel: te blijven bijdragen aan een veilige en gezonde omgeving voor kinderen in Nederland.

Met toekomstscenario zicht op betere bescherming van kinderen

Het huidige jeugdzorgstelsel schiet tekort in de hulp aan kwetsbare kinderen in complexe situaties. Daarom is het **Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming** ontwikkeld. In zogenoemde proeftuinen onderzoeken ketenpartners hoe deze hulp verbeterd kan worden. Het beschermen van kinderen met waarborgen voor de rechten van ouders en kinderen heeft voor de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) de grootste prioriteit. Dit vraagt om glasheldere voorwaarden en onafhankelijke advisering, nu en in de toekomst.

Sinds de decentralisatie van de Jeugdzorg in 2015 is het stelsel nog niet voldoende in staat om de gezinnen met de meest ernstige problemen goed te helpen. Daarom is in 2021 het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ontwikkeld. Een scenario waarin op een geheel andere wijze hulp wordt geboden aan huishoudens met en zonder kinderen, die te maken krijgen met geweld of ontwikkelingsbedreiging.

Proeftuinen

Het toekomstscenario staat een zeer vergaande verandering van werken voor. Om te onderzoeken of deze verandering ouders en kinderen daadwerkelijk helpt, zijn er proeftuinen ingericht. In 2022 zijn de voorbereidingen getroffen om naast de vijf bestaande proeftuinen er zes aan toe te voegen. Eind 2022 zijn er elf proeftuinen geselecteerd. In de proeftuinen wordt gezamenlijk met ketenpartners onderzocht hoe het anders kan. De RvdK doet volop mee.

De RvdK heeft hierin een taak en beziet vanuit alle verschillende facetten van het recht de positie van het kind en zijn ouders daarin. Juist die brede benadering is nodig voor de visie op het jeugdstelsel.

Brede benadering nodig

De focus op de huidige problemen wordt vooral gelegd bij de opvoedingsproblemen. Maar ook wanneer kinderen van school verzuimen, verdacht worden van een strafbaar feit, of last hebben van een ingewikkelde scheiding, heeft inmenging van de rechter of justitie grote impact. En wanneer ouders in Nederland de zorg voor een kind op zich willen nemen, bijvoorbeeld via adoptie of pleegzorg, is het nodig de toekomstige belangen van kinderen te waarborgen. De RvdK heeft hierin een taak en beziet vanuit alle verschillende facetten van het recht de positie van het kind en zijn ouders daarin. Juist die brede benadering is nodig voor de visie op het jeugdstelsel.

Glasheldere voorwaarden

Het toekomstscenario beschrijft een toekomstige situatie die op dit moment binnen de wettelijke kaders niet helemaal beproefd kan worden in de proeftuinen. De opdrachtbrief van de Minister voor Rechtsbescherming, Staatssecretaris en Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) geeft de deelnemers heldere kaders om samen mee aan de slag te gaan. De RvdK is blij met de duidelijkheid; voor zowel de deelnemende organisaties, en vooral de ouders en kinderen voor wie we dit doen. Want in de afgelopen jaren hebben we in de proeftuinen gezien, dat juist de overgang naar het gedwongen kader voor ouders en kinderen diffuus kan zijn. De RvdK vindt, als het gedwongen kader in zicht komt, het essentieel is dat dit met glasheldere voorwaarden en onafhankelijkheid gepaard gaat. Juist nu we in proeftuinen experimenteren met nieuwe werkwijzen, dient voor gezinnen helder te zijn met wie ze aan tafel zitten, wie welke informatie heeft en dat de advisering aan de rechter over maatregelen in het gedwongen kader conform de wettelijke kaders onafhankelijk zal plaatsvinden. Ook voor de toekomst is een heldere scheiding tussen vrijwillig en gedwongen kader nodig. Alleen dan dragen we bij aan de rechtswaarborgen in het stelsel wanneer ingrijpen in het gezag van ouders noodzakelijk is voor de bescherming van de rechten van het kind.

We kijken uit naar het advies van de Commissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid, die zal adviseren hoe de rechtsbescherming voldoende te borgen in de hele keten en hoe de onafhankelijke toets en het advies aan de rechter het beste vormgegeven kan worden.

Nieuwe werkmethoden ontwikkelen

Maatschappelijk is er veel aandacht voor de problemen in de jeugdbescherming. In de zomer van 2022 is gewerkt aan het versnellen van de ontwikkelingen van het toekomstscenario en zijn er met name rondom de proeftuinen afspraken gemaakt. In de proeftuinen wordt binnen de wet beproefd hoe het anders kan. Dat houdt in dat we nieuwe methoden van werken ontwikkelen, samen met gezinnen en ketenpartners. Dat gebeurt in het hier en nu. Door dezelfde taal te spreken, de lijnen kort te houden en optimaal gebruik te maken van elkaars informatie (zodat we 'ontdubbelen'), verbeteren we de hulp aan gezinnen en verkorten we de doorlooptijden.

Effectievere jeugdbescherming lukt niet zonder passende hulp

Hoe ziet een effectievere en efficiëntere jeugdbescherming eruit? In september 2022 verscheen de evaluatie van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen. De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is content met de aanbevelingen, maar zet ook kanttekeningen: beschikbare hulp is een essentiële voorwaarde voor betere kinderschermingsmaatregelen.

In opdracht van het WODC heeft de Universiteit Leiden de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen zorgvuldig geëvalueerd. De boodschap is dat ingrijpen van de overheid in het gezinsleven alleen te rechtvaardigen is als kinderen en ouders ook echt geholpen kunnen worden. Het onderzoek stelt dat in de jeugdbescherming op dit moment onvoldoende tijd en middelen beschikbaar zijn om kinderen te kunnen bieden waar zij recht op hebben. Een conclusie waar de RvdK zich ook in kan vinden.

Aanbevelingen

Een aantal aanbevelingen gaat over het werk van de RvdK. Zo meldt het rapport dat het huidige jeugdstelsel ingewikkeld en traag is. Dit raakt de discussie over het Toekomstscenario, waarbij de RvdK zich sterk blijft maken voor het behoud van het onafhankelijk advies aan de kinderrechter. Alleen zo kan zorgvuldige besluitvorming en rechtsbescherming van kinderen en ouders geborgd blijven.

Daarnaast stelt het rapport dat de toetsende taak van de RvdK na twee jaar uithuisplaatsing (UHP) niet nodig is. De RvdK ziet juist mogelijkheden om de werkwijze rond deze taak te verbeteren. Ook is er de aanbeveling om de positie van kinderen jonger dan twaalf jaar te versterken bij het hoorrecht. In het rapport wordt dan verwezen naar de werkwijze van de RvdK, die in eigen onderzoek al met bijna alle minderjarigen spreekt.

Het onderzoek stelt dat in de jeugdbescherming op dit moment onvoldoende tijd en middelen beschikbaar zijn om kinderen te kunnen bieden waar zij recht op hebben.

Voldoende tijd en aandacht

Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuw wetsvoorstel. De RvdK vindt het belangrijk dat in het nieuwe wetsvoorstel het kind centraal staat en dat ervaring uit de praktijk wordt meegenomen voor het verbeteren van de (rechts)positie van kwetsbare kinderen. Niet alleen voor later, ook voor nu. De invoering ervan brengt een ander dilemma met zich mee: zijn alle betrokken organisaties in een zwaar belast stelsel nog in staat om de voorgestelde veranderingen te realiseren?

Adoptie in het belang van het kind

Het kabinet besloot in 2022 adoptie van kinderen uit het buitenland te hervatten. Interlandelijke adoptie is weer mogelijk, maar wel met meer waarborgen vanuit de overheid. Ook kunnen uit minder landen kinderen worden geadopteerd. De gezinsonderzoeken (screening) voor adoptie, die vanaf februari 2021 waren opgeschort, konden door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) weer worden opgepakt.

Het is de wettelijke taak van de RvdK om advies uit te brengen over de geschiktheid van aspirant adoptieouders. In 2022 ontving de RvdK circa 300 verzoeken tot onderzoek in verband met adoptie van een buitenlands kind. Dit aantal daalt al jaren, omdat wereldwijd steeds minder kinderen voor adoptie in aanmerking komen (zie voor meer informatie bij [Instroomontwikkelingen](#)). Daarbij was de opschorting van interlandelijke adopties nog van kracht tijdens een groot deel van 2022.

Problematiek zwaarder

In het gezinsonderzoek dat de RvdK doet bij aspirant adoptieouders, is het onderdeel adoptiegerelateerde identiteitsvragen verdiept. Met aspirant adoptieouders wordt hier nog uitvoeriger dan voorheen over gesproken. Ook volgt een uitgebreidere rapportage over dit onderwerp. De RvdK ziet dat de problematiek in interlandelijke adoptie zwaarder wordt. Er komen adoptievoorstellen, in sommige gevallen van meerdere broertjes en zusjes tegelijk, met complexe medische en/of psychosociale problematiek. De vraag is dan of aspirant adoptieouders over de benodigde vaardigheden beschikken om deze kinderen met 'special needs' te bieden wat ze nodig hebben. Maar ook of adoptie wel in het belang is van deze kinderen.

In de huidige draagmoederzaken, waarbij de RvdK betrokken is, wordt zoveel mogelijk geprobeerd om betrouwbare afstammingsinformatie te krijgen met hulp van DNA.

Aanvullend onderzoek

De RvdK gaat in zijn onderzoek altijd uitgebreid in op 'special needs'. Maar op het moment dat de aspirant adoptieouders worden gescreend, is er nog geen concreet kind in beeld. Hierdoor blijft dit gesprek vooral theoretisch. Binnen de adoptieketen is nu afgesproken dat als er een concreet kindvoorstel is, de RvdK in de meeste gevallen nog een aanvullend onderzoek doet. Met als doel om specifiek te adviseren over de geschiktheid van aspirant adoptieouders om dit specifieke kind met speciale behoeften, op te kunnen nemen in hun gezin.

Knelpunt

Hier ervaren we een knelpunt. De RvdK heeft bij uitstek expertise op het terrein van ontwikkeling en veiligheid van kinderen. Vooralsnog kan de RvdK alleen een negatief advies geven over een geplande adoptie als bij voorbaat kan worden vastgesteld dat de aspirant adoptieouders ongeschikt zijn. Er zijn echter ook situaties waarin adoptieouders wel geschikt zijn, maar de vraag is of adoptie in het belang is van de kinderen die – gelet op hun specifieke ontwikkelbehoefte – wellicht beter elders kunnen opgroeien, bijvoorbeeld in een gezinshuis of instelling. Het is echter niet de bevoegdheid van de RvdK om hierover te adviseren. De RvdK wil in een aanvullend onderzoek de ruimte hebben om ook te adviseren of het in het belang van het kind is om geadopteerd te worden. We zijn daarover in gesprek met de Centrale Autoriteit.

Draagmoederschap: screening wensouders

De verwachting is dat het aantal adopties op jaarbasis verder zal afnemen en dat mogelijk het aantal kinderen geboren uit draagmoederschap juist zal toenemen. De RvdK pleit voor screening van de wensouders in draagmoederzaken. Het kabinet bereidt een wetsvoorstel voor dat draagmoederschap in Nederland wettelijk verankert en enkele drempels wegneemt. Vanuit de uitvoering constateren wij dat waar aspirant adoptieouders strenger worden gescreend, er vrijwel geen screening is voor wensouders die via een draagmoeder een kind willen krijgen. We pleiten ervoor om voor deze wensouders ook een vorm van screening te overwegen die verder gaat dan uitsluitend het opvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), zodat we meer waarborgen hebben dat deze kinderen goed terecht komen.

Afstammingsregister draagmoederschap

De RvdK hecht veel waarde aan juiste informatie over afstamming. Een DNA-test draagt hieraan bij. Het kabinet werkt momenteel aan een nieuw wetsvoorstel draagmoederschap. Onderdeel daarvan is een afstammingsregister om daarmee het recht van het kind op afstammingsinformatie te waarborgen. Zo kan het kind beschikken over informatie over zijn of haar ontstaansgeschiedenis. De RvdK vindt het van belang dat deze informatie op juistheid wordt getoetst door middel van een DNA-test. Indien zo'n DNA-vereiste niet wordt opgenomen in het wetsvoorstel, is het risico op onjuiste afstammingsinformatie groter dan in de huidige situatie. In de huidige draagmoederzaken, waarbij de RvdK betrokken is, wordt zoveel mogelijk geprobeerd om betrouwbare afstammingsinformatie te krijgen met hulp van DNA. We weten vanuit de casuïstiek dat het voor kan komen dat vermeende biologische ouders, soms na DNA-onderzoek, toch niet de ouders van het kind zijn. Daarom pleiten we voor het toevoegen van DNA-onderzoek als waarborg voor juistheid van de informatie die wordt opgenomen in het afstammingsregister.

Overbrenging adoptiedossiers

Kinderen die hun adoptie- of afstands dossier willen inzien, kunnen nu nog terecht bij de RvdK. Om te voldoen aan de Archiefwet, gaat de RvdK alle dossiers overdragen aan het Nationaal Archief (NA). Daarmee verandert ook de inzageprocedure. De RvdK begeleidt mensen bij de inzage; het dossier kan immers verrassende of confronterende informatie bevatten. Daarbij kan het helpen om uit te leggen hoe destijds bijvoorbeeld werd gedacht over gezinsleven en adoptie. Ook benaderen we zo nodig anderen die in het dossier voorkomen, zoals de afstands moeder. De standaard inzageprocedure bij het NA biedt deze dienstverlening niet. Samen met het Nationaal Archief wordt een oplossing bedacht waarbij de belangen van alle betrokkenen worden geborgd.

Nieuwsoverzicht RvdK

In 2022 is de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) weer vaak in het nieuws verschenen. Dit mediaoverzicht geeft een samenvatting van recente nieuwsberichten van diverse bronnen waarbij de Raad voor de Kinderbescherming is genoemd.

Meelopen in Den Haag

De Volkskrant liep een dag mee op onze locatie in Den Haag. Om in de praktijk te zien hoe de RvdK omgaat met diverse problemen waarbij kinderen zijn betrokken. In het artikel komen verschillende collega's aan het woord die geruime tijd werkzaam zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming. Zij gaven een inkijk in hun werk en schetsten de dilemma's waar ze tegen aan lopen in de praktijk.

[Meelopen met de Raad voor de Kinderbescherming: 'Wij gaan 's ochtends echt niet naar kantoor met het idee: laten we eens wat kinderen uit huis plaatsen' \(volkskrant.nl\)](#)

Uitvoering van het jeugdstrafrecht

In NRC verscheen een artikel over het vastlopen van de uitvoering van het jeugdstrafrecht. Hierin wordt het gebrek aan (passende) jeugdhulp beschreven voor jongeren die een strafbaar feit hebben begaan. Dit baart de RvdK zorgen vanwege de mogelijke gevolgen. Bovendien speelt er een kwestie van ongelijkheid, aangezien minderjarigen die voor hetzelfde misdrijf zijn veroordeeld niet altijd dezelfde hulp aangeboden krijgen vanwege hun verschillende woonplaatsen.

[De uitvoering van het jeugdstrafrecht loopt vast - NRC](#)

Berechten minderjarigen

In NRC pleit de RvdK ook voor het berechten van minderjarigen via het jeugdstrafrecht. In sommige (ernstige) strafzaken kunnen minderjarigen namelijk berecht worden via het volwassenenstrafrecht. Directeur Mirjam Zeevaart benadrukt dat kinderen recht hebben op resocialisatie en herstel, in overeenstemming met internationale kinderrechten.

['Berecht kind niet als volwassene', zegt de Raad voor de Kinderbescherming - NRC](#)

Complexiteit van de problemen jonge verdachten

De Telegraaf schreef over de toename van zware zaken, zowel qua ernst van delicten als de complexiteit van de problemen van jonge verdachten die hierbij komen kijken. Dit komt vaak door een combinatie van factoren zoals: een licht verstandelijke beperking, onveilige thuissituatie, problemen in de wijk en schoolverzuim. Hoewel de instroom van strafzaken bij de RvdK is gestabiliseerd, is de instroom van zwaardere zaken toegenomen.

[Steeds meer jeugd-tbs opgelegd: levensgevaarlijke tiener baart zorgen | Binnenland | Telegraaf.nl](#)

Uitbreiding taakstrafverbod volwassenen

Tot slot schreef de Volkskrant over de uitbreiding van het taakstrafverbod voor volwassenen. Uit onderzoek is gebleken dat jongeren na een taakstraf (net zoals bij volwassenen) minder vaak opnieuw in de fout gaan dan na een korte celstraf. Door leerstraffen gaan jongeren beter nadenken over hun gedrag en door werkstraffen leren zij sociale vaardigheden (op tijd komen, opdrachten uitvoeren en omgaan met autoriteit).

[Taakstraf helpt voorkomen dat minderjarige delinquenten opnieuw in de fout gaan | Nieuwsbericht | Raad voor de Kinderbescherming](#)

Naar zo min mogelijk uithuisgeplaatste kinderen

Het uitgangspunt van de RvdK is dat een kind bij voorkeur thuis moet blijven wonen.

Het aantal keren dat de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) aan de rechter verzocht om een kind uit huis te plaatsen is gedaald. Van de in 2022 ingestroomde zaken, werd 1572 keer een verzoek gedaan bij de rechter om een machtiging uithuisplaatsing. Dat waren in 2021 nog 1997 verzoeken. De daling past in de bredere trend dat wij steeds minder vaak om een kindbeschermingsmaatregel vragen bij de rechter.

Een kind gedwongen uit huis laten plaatsen mag alleen als er echt geen andere oplossing is. De impact ervan op het leven van een kind is immers enorm. In sommige gevallen is deze beslissing helaas wel nodig. De RvdK maakt zich sterk voor de veiligheid van het kind, mét oog voor contactherstel en terugkeer naar de ouders. Net als voorgaande jaren speelde in 2022 de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. In het hieruit voortvloeiende maatschappelijk debat werden vraagtekens gezet bij uithuisplaatsingen van kinderen. Er kwam kritiek op de toepassing van de Richtlijn Uithuisplaatsing, onder andere op de toepassing van de aanvaardbare termijn in de praktijk door professionals. De wet schrijft namelijk voor dat ouders en kinderen binnen een 'aanvaardbare termijn' moeten weten of een uithuisgeplaatst kind blijft wonen in bijvoorbeeld een pleeggezin of gezinshuis, of dat het terug kan naar het eigen gezin.

Nieuwe richtlijn

Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) maakte in samenwerking met deskundigen, waaronder de RvdK, een nieuwe richtlijn over uithuisplaatsingen. In de richtlijn ligt nu meer nadruk op het voorkomen van uithuisplaatsingen en het belang van terugplaatsing en het herstel van contact met ouders. De RvdK vindt dit een hele goede ontwikkeling. Het uitgangspunt van de RvdK is dat een kind bij voorkeur thuis moet blijven wonen.

Leren van kinderopvangtoeslagaffaire zaken

In maart 2022 werden op elke locatie van de RvdK één of twee aandachtshouders voor de kinderopvangtoeslagaffaire aangesteld. Ondertussen organiseerde de RvdK intern ook overleggen over de kinderopvangtoeslagaffaire. Hierin was bijvoorbeeld aandacht voor begrip en erkenning voor het onrecht dat ouders mogelijk is aangedaan en hoe kinderen beter te informeren tijdens lopende onderzoeken. Binnen de organisatie zijn medewerkers ervan doordrongen hoe belangrijk het is voor het onderzoek om kritisch naar mogelijk onderliggende problematiek te kijken en hierop nog beter door te vragen: zijn bijvoorbeeld armoede of schulden ook een aanleiding voor een melding. Zo wordt bijvoorbeeld tijdens overleggen aan de Jeugd Beschermingstafel (JBT) met ketenpartners grondig gekeken naar de aard van de problemen, hoe een gezin vooruit kan worden geholpen en een kindbeschermingsmaatregel voorkomen kan worden.

Dilemma

De kinderopvangtoeslagaffaire en de maatschappelijke verontwaardiging hierover brengen wel een dilemma met zich mee. Enerzijds is het van belang voldoende aandacht te hebben voor de complexe problemen in een gezin, anderzijds is het de wettelijke taak van de RvdK om de bescherming van de rechten van het kind altijd centraal te stellen. In een klein aantal gevallen blijft ingrijpen noodzakelijk en weegt uithuisplaatsing op tegen de onveilige situatie waarin het kind zich bevindt. Waarbij grondig, zorgvuldig en betrokken onderzoek altijd een vereiste blijft.

Dalende trend

In 2022 daalde het aantal meldingen bij de RvdK voor een onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel. De daling zette in 2018 in, maar is in 2022 sterker dan voorgaande jaren. In 2018 ging het om 16.053 meldingen voor een onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel, en in 2022 om 12.057. Omdat wij in steeds minder gevallen na onderzoek een kindbeschermingsmaatregel verzoeken bij de rechter leidt dit tezamen tot een sterke daling van kinderen voor wie een kindbeschermingsmaatregel wordt uitgesproken. Daarmee zet een dalende trend voort die in de voorgaande jaren is gestart. Wat hiervoor de reden is, blijft vooralsnog onduidelijk. Het kan zijn dat gedwongen hulp minder nodig is doordat de vrijwillige hulp beter functioneert, of de weg naar gedwongen hulp wordt onvoldoende gevonden.

2022

Instroomontwikkelingen

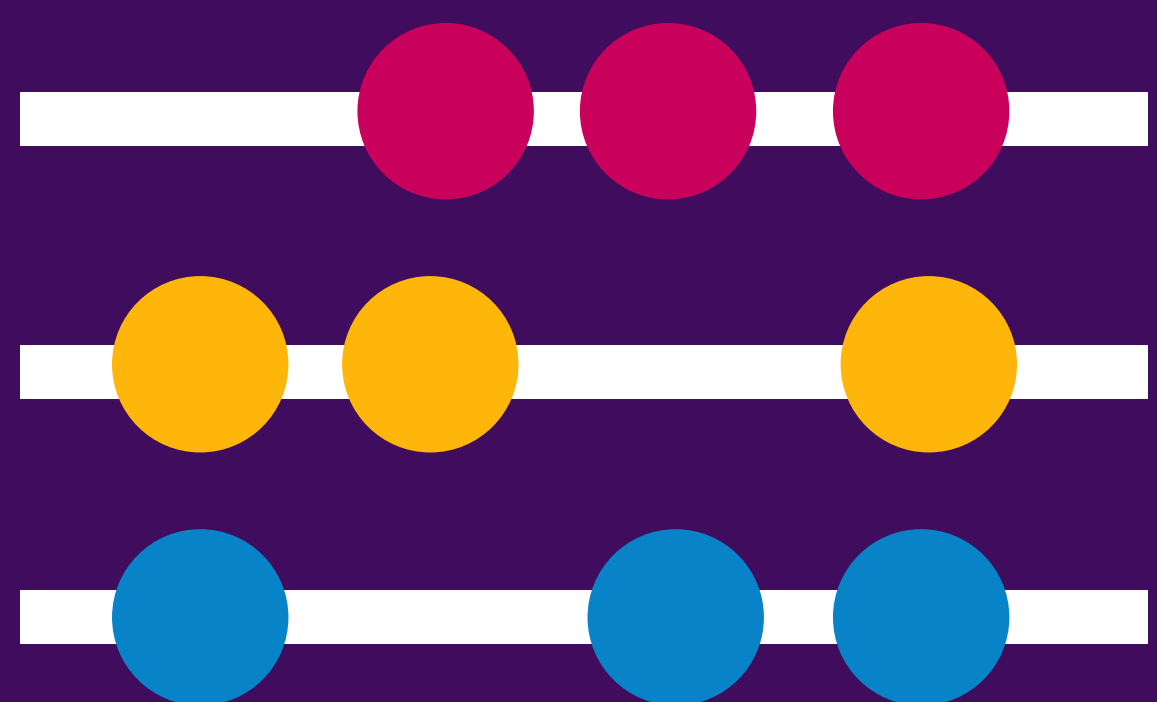

De Raad voor de Kinderbescherming geeft een zo goed mogelijk inzicht in de instroom. In deze analyse kijken we wat de redenen achter een hoge of juist lage instroom kunnen zijn.

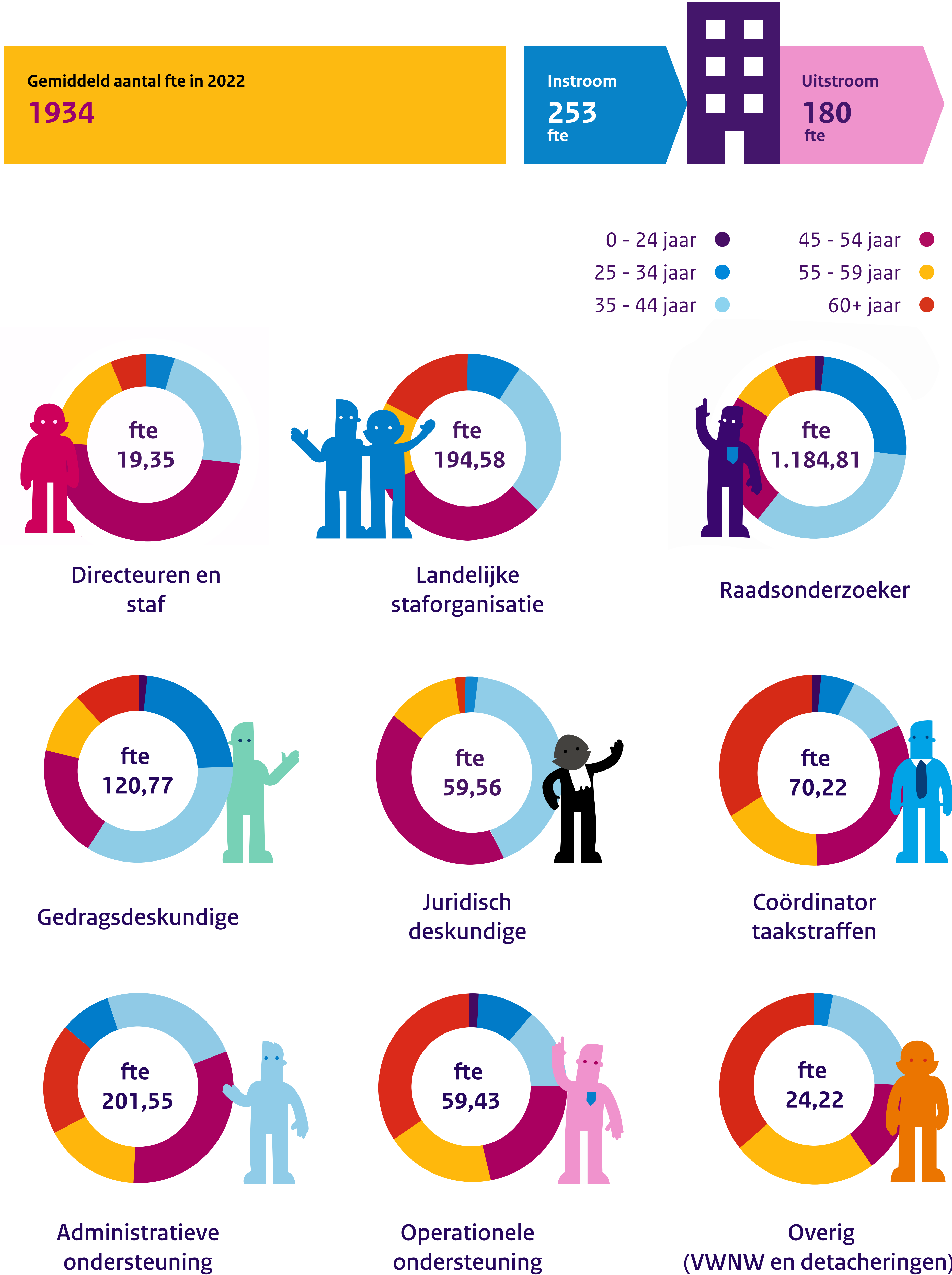
We hebben de instroom op zes typen onderzoek geanalyseerd: Bescherming, Gezag en Omgang, ASAA, Strafzaken, Schoolverzuim en Taakstraffen. Per onderdeel geven we inzicht in de cijfers en een beknopte analyse.

Download hier de [Instroomontwikkelingen 2022](#).

Personeel en financiën

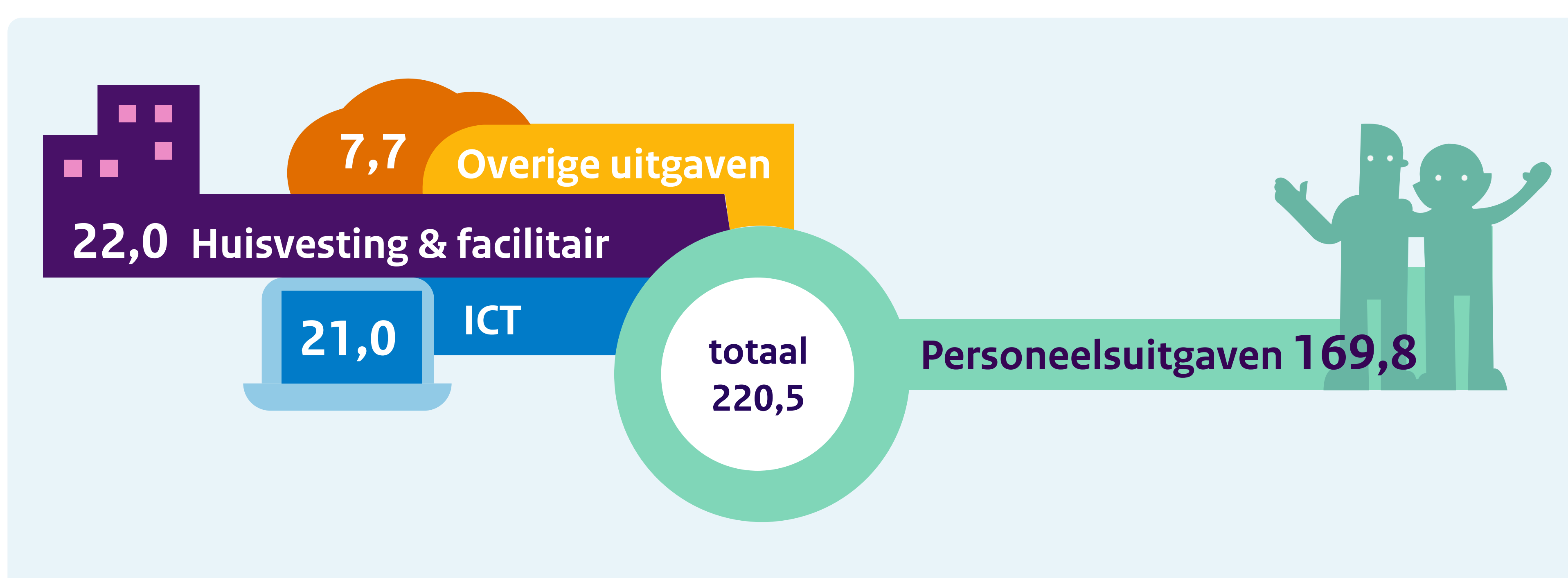

Personeel

Financiën

Uitgaven RvdK in mln

Colofon

Jaarbericht RvdK, Jaarbericht 2022 Jaargang 2023

Publicatiedatum

vrijdag 23 mei 2023

Productie

Raad voor de Kinderbescherming

Eindredactie

Raad voor de Kinderbescherming - vakgroep communicatie

Internet

<http://www.kinderbescherming.nl>

Copyright

CC0 1.0 Universal